

Qafar Cəfərlinin "Bir gecənin vahiməsi" kitabında toplanan hekayeleri mövzuzu baxımlıdan rongorongdır.

Müqəddəs ana obrazını, qadın surotini az qalı her sotrindo canlandıran Qafar Cəfəri yəni kitabını da "Bir ömür sevgi" adlı bu obədi mövzuda qələmə aldığı osorisə baslayır. Hekayeyi avtobiografikdir. Demək cətinidir, ürkən ağrıdan epizodların na dörəcədə müllişli adıyyatı var və ya yoxdur, bolko do monim mühəkimo-mo, qonaqötür görə belədir. Həcəsərdə ad be-lö çökilmir, təkəcə moşət hadisəsi noticə-sində chityatsızlıq ucbatından dorin yanq xə-sarotu alan balaca Boxtiyarın adından başqa. Ev-ailo qayğılarını baş qatan ana kiçik oğlan usağını otadığın nisbətən böyük qu övladının umudunu qoyur. Odun sobasını galayan qız yuxu apnar. Soyuq qış günlərinin birində dö-hşətli fəciə bac verir. Şəki getməyən tifil odun sobasına yaxınlaşır, necə olursa, ayağı bədrayır və qızmar peçin düz üstüne yuxır. Yanan övladının ağrı-acısı ananın qamatını ayır, belini sindirir, ailəni homişlik sevinçdən möhrum edir. Beloliklə, körpə Boxtiyar evin boxtixarı-lı günlərinə son qoyur və bu dordluq sadəqəti ana dünəydan köçür, övladları üçün nisgili yadigar qalar.

"Övlad borcu"nda iso qohumlaşan iki ailo arasında yaranan sünə nisqə dahan inco torzdo ömər çökəril; yaziçi iki yaxın ailəni qarşı-qarşıya götirir. Bunlardan biri oğlan torəfidir, digori qız torası. Gəncələr bir-birlərinə sah məhəbbət-lə sevib ailə həyatı qurublar. Seçimlərindən heç də yarımmayıblar. Vəfa dədə-baba qaydasıyla Sadigqılıq evinə golin köçüb. İlk zamanları qohum ailələr bir-birinin başına və ictimiblər, tikolularını yarı böliblər. Sonra qayımına Şahnaz, qayınatına Niftulla "buynuz çıxarırlar" gəlinlərinə görəmə istəm, qızın at-anasını günahkar sayır, cavanları dinc qoymurlar. Necə deyərlər, iş qolub qırxır "ölbür-öldürməyo", yəni gənc ailənin dağılmamasına. Artıq Vəfənin cer-çehizini Niftullagıldan götürməyo fəhlə qüvvəsi və yüksək yolların qarşısında torəf həyətdən donub qalırlar. Sadıq qoluna girdiyi ömür-gü sırdaşı Vəfəyala hardansə peydə olurlar. Onlar valiyənlərinə "hər şey qalsın sizo, biz başqa ünvanaya köçürük, sizinlə eləqə saxlayarıq" söyleyib, burdan uzaqlaşırlar. Yeni düşünco, əxləq, davranış torzi köhnəlik üzərində parlaq qolobo çə-lir. Noticədə hər iki torəf barışır, bu addımı al-qışlayırlar, ailələr problemi sədo şokildə hollini tapır. Bu cur gözənləməz sonluq yazıcıının bir sira digər hekayələri üçün də xarakterikdir.

Qafar Cəfərlinin obədi qəhrəmanları ayrı-ayrı fordlarıdır və cini zamanda comiyətinə bə-rəborhüquqlu üzvləridir. Mülliş mehz ümumi comiyətə tosir edə biləcək şəxsiyyətlərinə ve-

Real həyat mənzərələri

qanun keşiyində duranların sayesində homin qıvıvlərə tosir edir, onları islah etmək üçün vəsiat axtarır, osasən do isteyinə çatır.

Motlibo inco yumorla ibarəyə, kinayəyə aşmaq soyi hor qələm ohlinin yaradıcılığı üçün xas deyil. Bəzən yumor adı altında noso oxuya-rınsa, heç dodağın qacırı, gülüşün qalsın bir yana. Qafar Cəfərlinin yeni kitabında "İtin doftori" adlı hekayesi verilib. El arasında belə bir deyim torzi var: "Filankosin adı it dofteri do yoxdur". Bu məcazi məsol dəhaç çox comiyə-yət daxilində heç bir nüfuzu, hörməti olmayan şoxşın ünvanına deyilir. Yaziçi ustalıqla bu ibarəyə bədii don biçib, onu mövzü seçib, gözəl bir yumorlu hekaya yazıb. "İtin dofteri"ndəki Hökməzadə obrazı o qodur többi, mükməllənmiş kib, sətraltı və sətraltı monalara hərəyətli qoh-qoh çıxıb gülməmək mümkün deyil. İş yerində "cənab" loqobu qazanmış bu equest, özündən razı, təkəbbürlü insan hamyə yuxarıdan baxır, hor qos hökmündən, qorxusundan zəq-zəq osır, oslindo, dorina varanda içinin boşluğu, dayazlığı, savadsızlığı adı bir vəziyyətə üzə çıxır və noticədə mülliş onu güllü hödfəni cevirir. "Alic", "Mécüzo" novellallarında yaziçi janrıñ imkanlarından məharətərə yaraların, özünümoxsus obrazları, surutor yaradır, hoyatın neqativ tərəflərini oxucusuna çatdırmağı bacarırlar.

Adotən insan ömrünü ilin fəsillərindən bənzidirlər: burda zəhəri oxşarlıqla yanaşı, montaqi oxşarlıq da var. Yazıcıının kitabda çap edilmiş "Bir ömür fəsilər" hekayesində ceyon olduğunu kimi. İnsan bədrayırdı, çəşanda, və-dövlət qazanmaq hərlişliyinə düşüb monliyini itirdi, başına hor cür höngəmə, qozavı-qo-der gəlir. Çünki həyata buraxıldıq öz şəhərvərin qurbanına cevirlib. Səhvən və günahdan isə həcəs kəs sigortalandırmış. Qafarın baş qohrəmənən təsvir etdiyi kimi usaqlı dostu Rəsimdir. Hor ikisi Bakıda yaşayır və xoşbəxt ailə sahibləridir. Ancədə kasibəyən boxtəfin ömür-gün sərənən Rəsim ailəsindən nəmərdilik edir, Naza adlı məşşən töbiati pozğun bir qadının tolesinə düşür. Müvəqqəti eys-isrot, pul-para, hörmət-iz-zot həyatın möhvi doğru sürükləyir. Mülliş maraqlı və qoriba süjet xottino malik bu "həyat dəstənində" Rəsimlə dörd dəfə qarşılışır. Və hor rastlaşma ilin bir fəsilinə tosadıf edir. Köl-nə dostuyla axırıcı dofto donizkonarı bulvarda payızda görüsən Zəfor (müllişin simvolik surəti) anlayır ki, Rəsim uğurumunun başındadır, müflislişib, doğma ailəsi ondan üz döndərib, sonrakı pəsimzənmişli işə fayda vermır. Hom Rəsimin ömrünün payızıdır, hom də ilin payızı. O, Zəfor üreyini yana-yanaya açır:



Qafar Cəfəri

**BİR GECƏNİN
VAHİMƏSİ**

- Büttün günü Gülnarın, balalarının burda qalmış ayaq izlərini, nofşolarını axtanram. Bəkinin bu qoddar zalim külüyə də onların bütün izlərini, nofşolarını silib-sürürüb, buna da məno çox görüb. Özüümə toskinkil verirəm ki, bolko qoş hər bəzən qələmərən, qorxusundan rastlaşaram. Bax, onda dizin-dizin onlara torəf sürüniib eft etmələrini diyorəm...

Heqiqətən acı real həyat mönzəresidir.

Qafar Cəfəri bircinci Qarabağ savasının iştərakçılarından. Mührəbi veterənimin "Şəhid qala" sonnoldı hekayesi Şaşa uğrunda gedən o zaman ki ölüm-dirim mütəcadisinosu həsr olunub. İndi homin mührəbirəyə İkinci Vətən Mührəbəsi arasında 28 illik məsofa forqı var. Bir de torpağımızın incisi Şaşa galası mardur erməni tapa-dığındaqan azad olunub, Qarabağın aran və dağlıq orzulardı müzəffər ordumuzun qohrəmənliyi sayesində tozmuşlər. Ali Baş Komandanımızın "domur yurumug" düşməninin başına endilidib və o, ağır möglübliyyətə uğrayıb. "Şəhid qala"da, ətraf kondlerdə, şəhərin ətrafinda keşikçən polis oməkdaşlarının surəti canlandırlıb: epizodlar maraqlı, tosırı, real monzərələri öks etdirir.

Qafar Cəfərlinin 28 il öncə Şaşa sidiqindən həqiqəti 2020-ci ilin payızında çatdıq. Qoləbə bayramınızı qedim qaladə dalgalandırıb. Vo yazi-publisistin memar oğlu Rövşən Cəfəri də İkinci Vətən Mührəbəsi dövründə sərhəd qoşunlarının xüsusü toynatıshi kimi savaşın ilk günlərindən döyüslərə atılıb, at yolumun mordi-mordan davamışdı qurulub. Vaxtılı gərdükənlərinə övladlarına danışan veterana, indi də Rövşən şahidi olduqlarını nagıl edir.

Veteran yazar zongin həyat tocrubosu keçib. Ona görə secdiyi mövzular müxtəlif yel-lərə göründü, müşahidə etdiyi hadisələrin məcmuyudur.

**Oqtay ABBAŞ,
pedagoqika üzrə folsəfə doktoru**